

POSTANOWIENIE

Dnia 11 kwietnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Halina Kiriło (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gersdorf

SSN Maciej Pacuda

w sprawie ze skargi M. G.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...] w sprawie I ACz [...],

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 11 kwietnia 2014 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

M. G. w skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki wniósł o stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie zawisłej przed Sądem Apelacyjnym w [...], sygn. akt I ACz [...]; zobowiązanie Sądu Apelacyjnego w [...] do rozpoznania sprawy w terminie 1 miesiąca od rozpoznania niniejszej skargi; zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 5.000 zł, a także o zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w [...] na rzecz skarżącego kosztów postępowania.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że wnioskiem z dnia 10 lipca 2013 r. skarżący zwrócił się do Sądu Apelacyjnego w [...] o dokonanie wykładni postanowienia tego Sądu z dnia 13 października 2011 r., sygn. akt I ACz [...]. Tymczasem do dnia złożenia przedmiotowej skargi Sąd Apelacyjny nie dokonał wykładni własnego orzeczenia wydanego we wspomnianej sprawie.

Przewodniczący Wydziału I Cywilnego Sądu Apelacyjnego w [...] przedstawiając akta sprawy Sądowi Najwyższemu wskazał w piśmie przewodnim, że wniosek o wykładnię przedmiotowego orzeczenia został rozpoznany 15 października 2013 r. i doręczony pełnomocnikowi wnioskodawcy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. z 2004 r. Nr 179, poz. 1843 ze zm.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne dla załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Celem ustawy o skardze na przewlekłość postępowania jest stworzenie w realiach polskiego wymiaru sprawiedliwości mechanizmu prawnego wymuszającego sprawne rozpoznanie sprawy przez sąd. Obowiązkiem każdego państwa – strony Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 i 285), jest wszakże zapewnienie takiej organizacji i takiego funkcjonowania systemu organów wymiaru sprawiedliwości, które faktycznie umożliwia rzeczywiste i skuteczne korzystanie z gwarantowanego w art. 6 ust. 1 tego aktu prawa do rozpoznania sprawy przez sąd w rozsądnym terminie. Powinność tę statuuje również art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W świetle orzecznictwa Trybunału Praw Człowieka można wyróżnić cztery przesłanki stwierdzenia przewlekłości postępowania: 1/ terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty, 2/ charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, 3/ znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień i 4/ zachowanie

się stron, a w szczególności strony, która zarzuca przewlekłość postępowania (por. M. A. Nowicki, Europejski Trybunał Praw Człowieka – orzecznictwo, Tom I – Prawo do rzetelnego procesu sądowego, Kraków 2001, s. 46 i n. oraz powołane tam orzecznictwo tego Trybunału). Kryteria te zostały transponowane do ustawy o skardze na przewlekłość postępowania w jej art. 2 ust. 2.

W myśl art. 1 ust. 1 ustawy, do nieuzasadnionej zwłoki w rozpoznaniu sprawy może dojść zarówno wskutek bezczynności (zaniechania), jak i wskutek działania sądu. Odpowiada temu nakaz rozważenia przy rozpoznawaniu skargi nie tylko terminowości podjętych przez sąd czynności, ale także ich prawidłowości. W konsekwencji tegoż o przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy. Reasumując: przewlekłość postępowania to nieuzasadnione żadną z okoliczności wymienionych w art. 2 ust. 2 ustawy długotrwałe zaniechanie przez sąd czynności lub podejmowanie czynności nieefektywnych bądź pozornych.

Celem powyższej skargi jest przeciwdziałanie trwającej przewlekłości, zaś jej funkcją przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu procesowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2012 r., III SPP 21/12, niepublikowane). Służy temu zarówno samo stwierdzenie wystąpienia przewlekłości w postępowaniu (art. 12 ust. 2 ustawy), jak i możliwość zalecenia podjęcia przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie (art. 12 ust. 3 ustawy). Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 16 listopada 2004 r., III SPP 42/04 (OSNP 2005 nr 5, poz. 71), postępowanie ze skargi na przewlekłość nie jest samodzielnym postępowaniem zmierzającym do stwierdzenia przewlekłości i zasądzenia z tego tytułu odpowiedniego odszkodowania (zadośćuczynienia). W uchwale tej Sąd Najwyższy podzielił równocześnie pogląd, że celem tego postępowania jest przeciwdziałanie przewlekłości postępowania w trakcie jego trwania i przyznanie „odpowiedniej sumy pieniężnej” jako wstępnej (tymczasowej) rekompensaty. Podobnie wywiedziono w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2005 r., III SPP 120/05 (OSNP 2006 nr 5-6, poz. 102), dodając tam, że omawiana skarga stanowi doraźną interwencję przeciwdziałającą

trwającej przewlekłości postępowania. Sąd Najwyższy podkreślał również, że publicznoprawnym celem ustawy jest stworzenie realnego i skutecznego środka zapobiegającego przewlekłości postępowania, czyli takiego środka, którego funkcją jest przede wszystkim wymuszanie nadania sprawie odpowiedniego, sprawnego biegu, a więc „stworzenie mechanizmu prawnego wymuszającego rozpoznanie sprawy przez sąd” (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2005 r., III SPP 113/04, OSNP 2005 nr 9, poz. 134 i uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2005 r., III SPP 115/04, OSNP 2005 nr 9, poz. 135). Wskazywany jednolicie w orzecznictwie cel powyższej ustawy nie może więc zostać zrealizowany w sytuacji, kiedy postępowanie zostało prawomocnie zakończone.

Przenosząc przedstawione powyżej rozważania na grunt niniejszej sprawy wypada zauważyć, że inicjująca ją skarga dotyczy postępowania przed Sądem Apelacyjnym w [...] o dokonanie wykładni postanowienia tego Sądu z dnia 13 października 2011 r. zapadłego w sprawie o sygn. akt I ACz [...]. Postępowanie to jest już zakończone – wniosek o wykładnię orzeczenia został rozpoznany postanowieniem Sądu drugiej instancji z dnia 15 października 2013 r. (a więc przed datą złożenia niniejszej skargi) i doręczony pełnomocnikowi strony w dniu 22 października 2013 r. (k. 1605 i 1628 akt głównych).

Z tego powodu skarga nie może być uznana za wniesioną „w toku postępowania”, jak tego wymaga komentowany art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, i - jako niedopuszczalna - podlega odrzuceniu z mocy art. 370 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oraz art. 8 ust. 2 powołanej ustawy.